

9x14.58	1/2	עמוד 1	הארץ - כותרת	25/09/2013	38944409-1
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

מימין: אסף וייצן, תומר ורשה, יונתן ברמן ועודד פלו צילום: דודו בכר

עורכי הדין שביטלו את כליאת המהגרים: צריך פתרון לעתיד

אילן ליאור

נגד התיקון לחוק למניעת הסתננות שאושר בתחילת השנה שעברה לא היתה עוד הליך משיפטי שגרת, אלא הרבה מעבר לזה. בעת הדיונים איש מהם לא האמין שזה ייגמר בהכרעה מוחצת ומובהקת כל כך - תשעת שופטי בית המשפט העליון פסלו פהאחד את התיקון לחוק, שאיפשר לכלוא לשלוש שנים, בלי משפט, מהגרים מאפריקה שחצו את הגבול בלי היתר.

המשך בעמוד 10

"שניות לאחר שהתחלתי לקרוא את פסק הדין פרצתי בבכי. חלפו כמה ימים ואני עדיין לא מעכל את מה שקרה. נדמה לי שאף אחד ממני שלקח חלק במאבק נגד החוק לא באמת מעכל". הימים חולפים, פסק הדין הדרמטי של בג"ץ כבר לא בכותרות, אבל עו"ד אסף וייצן ממוקד סיוע לעובדים זרים עדיין מתרגש. לו ולשותפיו לדרך, העתירה

21.7x24.23	2/2	עמוד 10	הארץ - כותרת	25/09/2013	38944437-2
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

הזכות להגן על חסרי הזכויות

שבוע לאחר שבג"ץ פסל את התיקון לחוק למניעת הסתננות, מגישי העתירות עדיין מתרגשים מההישג

המשך מעמוד 1

"עוד לא הצלחתי לנסח את מה שאני מרגיש כעת, אבל בינתיים לא מרפה ממני שאלה אחת: איך יכול להיות שאפילו המאופק והמי-רוסן שבשופטי העליון ראה משהו שעשרות דיינים, שופטים מחוזיים ובעיקר יועצים משפטיים ופרקליטיים, סירבו לראות?"; הוא מוסיף. יחד עם וייצן, את העתי-

רה הגישו באוקטובר 2012 עוד שלושה עורכי דין: יונתן ברמן, עד לאחרונה ראש הקליניקה לזכויות מהגרים במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן; עודד פלר, ראש תחום הגירה ומעמד באגודה לזכויות האזרח; וענת בן דור מהקליניקה לזכויות פליטים באוניברסיטת תל אביב; בהמשך אוחדו עם העתירה שני ערעורים על החלטות לא לשחרר ממעצר מהגרים מאפריקה, שהגישו עמר

העותרים, מימין לשמאל: עו"ד וייצן, עו"ד רושה, עו"ד ברמן ועו"ד פלר, שלושם צילום: דודו בכר

שופטי בג"ץ אשמים בתופעה הזאת – לא במצוקות באפריקה ולא במציאות של מבקשי המקלט במדינת ישראל. זו אחריות שרובצת כל כולה לפתחה של ממשלת ישראל". תומר ורשה ועמיתותיו למשרד היו עורכי הדין הפרטיים היחידים בעתירה. "מה שאותי מניע זה קודם הרצון לתקן עוולות של גורם חזק, מול גורם חלש. זה לא דווקא הזר והפליטי, אלא יותר ההגנה על אדם ועל פרט שהמדינה גורמת לו עוול. ההבדל ביני לבין ארגונים, לטוב ולרע, זה שאני לא מקדם מהלכים עקרוניים, אלא מייצג בעניינם של פרטים".

כעת, עם החלטת בג"ץ, צפויה המדינה לשחרר עד אמצע דצמבר כ-1,800 מהגרים מאפריקה המורחזים בבתי הכלא – ובכל זאת, עורכי הדין נערכים להמשך. קובעי המדיניות, הם יודעים, כבר מחפשים תחליפים לחוק. "אני עדיין מרגיש איזה שהוא חשש לקראת מה שעתידי לבוא, לקראת היוזמות החדשות והיצירתיות שאולי עוד צפויות לנו", מודה ברמן.

לדבריו, גם אם הצליחו הוא וחבריו לבטל את החוק, המדינה כנראה לא תמהר לשנות את גישתה, והמאבק עוד ארוך. "לצערי אני מספיק ריאלי ומספיק מכיר את הנפשות הפועלות ואת הפעולות שלהן בשנים האחרונות כדי לא לעצור את נשימתי בהמ"תנה לאיזה שהוא שינוי טוטאלי", הוא אומר. "אם המדינה היתה עושה חושבים מחדש על כל הגישה שאומרת 'אנחנו נמרר את חייהם של האנשים האלה כדי שיעזבו' אז אפשר היה לצפות לאיזה שהוא שינוי רחב יותר".

פלר מצטרף לדבריו. "הכי קל להציע פתרונות מאוד קיצוניים. רק מה – זה לא לומר את האמת האמת היא שנשארנו פה עם כמה עשרות אלפים שכנראה לא עומים דים לחזור למדינות שלהם בשנים הקרובות. כל עוד לא יכירו בזה אי אפשר יהיה להתחיל לדבר על פתרונות לטווח ארוך".

אילן ליאור

נגדנו בעבר אמרו אחרי פסק הדין ששלוש שנים זה מוגזם".

"אני מסוגל לקבל ביקורת עליי", מוסיף ברמן, "אבל זה מאוד מצער ומתסכל אותי שיש אנשים שחושבים בטעות שמה שארגוני זכויות האדם עושים זה למען בצע כסף, כי כסף אין שם. אף אחד לא אוהב שרואים בו אויב העם, אבל לפחות אני באופן אישי, כשנכנס סתי לתחום, זה היה מתוך הכרה

"כל עוד לא יכירו בזה שהם כאן לזמן ממושך, אי אפשר יהיה לדבר על פתרונות"
עו"ד עודד פלר

שזכויות האדם – שיש להן באמת משמעות – בדרך כלל לא פור פולאריטות. גם אנשים שמקדמים זכויות אדם הם לא פופולאריים, תמיד נתפסים כאויבי האומה. זה לא נעים לי, אבל זה חלק מהדילי". פלר מוסיף בשעשועו: "אין לי אלא לברך את שופטי בג"ץ - 'וול' קאם טו דה קלאב'. עכשיו יש עוד מישהו להאשים אותו", אך מציין "לא מבקשי המקלט, לא אנחנו ולא

קות מאז – יותר משנה – בסהרונים. הערעור שהגיש על ההחלטה לא לשחרר אותן, צורף לעתירה לבג"ץ, שהובילה בסופו של דבר לפסילת החוק. בינתיים, שתי הנישים עדיין בכלא, אך פסילת החוק החזירה לשץ את התקווה. "אני רק מקווה שהוא גם ייושם", הוא אומר התסכול היומיומי אינו מנת חלקו של שץ בלבד. "זו מלחמה מאוד קשה שאתה בדרך כלל מפסיד בה", מודה פלר, "ההצלחות הן מה שמניע אותך". ברמן מוסיף כי "תחושת התסכול מלווה כמעט כל רגע בעבודה הזו. קשה להניע תהליכים וקשה להתמודד עם המדיניות המשתנה תדיר של הרשויות". לתחושות הקשות מתלווה גם עוינות הולכת וגוברת מצד הציבור הישראלי. בדרום תל אביב מכנים את עורכי הדין שלהמו בחוק "סייעני מסתננים" ומאשימים אותם בכגידה ובבצע כסף. "יש תהליך מאוד מרדני של הפייכת הארגונים שעוסקים בפליטים לאויבי העם", אומר וייצן, אך מציין כי דווקא אחרי פסק הדין זכו הוא ועמיתיו לגיבוי בלתי צפוי. "היתה התיישרות מאוד מפתיעה של חלקים רחבים. גם אנשים שהתבטאו

ההעסקה של מבקשי מקלט ואת הגירוש לדרום סודאן.

עורכי הדין מודים שהשפה הנחרצת של פסק הדין הפתיעה אותם. "משפטית קשה היה לחשוב על תוצאה אחרת", אומר ברמן, "אבל הופתעתי במובן זה שלמרות שזו התוצאה המתבקשת, כולנו יודעים שבית המשפט העליון פועל בקונטקסט פוליטי. כיוון שנושא מבקשי המקלט הפך בשנים האחרונות לנושא חם מבחינה פוליטית, לא היה ברור בכלל שהעליון ייתן פסק דין שמאמץ את מה, שלפחות לעמדתך, נראה מובן מאליו, כשברור שהוא יחסוף ריקון שטים פוליטיים וציבוריים".

עמר שץ יצא בינתיים ללימודים בארצות הברית. הרצון לקחת פסק זמן גבר אחרי שבג"ץ דחה את העתירה שהגיש בדרישה להכניס לישראל קבוצה של אריות תראים, שהתפרקו על גדר הגבול עם מצרים. "מבחינה מקצועית איברתי אז אמון במערכת. לי היה ברור שבג"ץ צריך להתערב מיד", הוא מסביר. לאחר מכן ייצג שתי נשים מאותה קבוצה שהוכנסו לישראל בהוראת ראש הממשלה, אך מיד לאחר מכן נעצרו ומוחוזו

שץ ויפתח כהן מעמותת אנו פליטים ועורכי הדין הפרטיים תומר ורשה, אורית רונן ויעל רוטשילד. "עוד לפני שהחוק חוקק, היה ברור לנו שנצטרך להעמיד אותו לביקורת שיפוטית", משחזר ברמן. "כחלט היו ספקות לגבי האופן שבו הרבר הזה צריך להגיע לבית המשפט ובתקופות מסוימות אפילו ספקות לגבי עצם ההבאה של העניין בפני בית המשפט, כי למרות הביטחון שלנו בנכונות המאבק, היו לנו ספקות לגבי נכונות בית המשפט לגעת בנושא", הוא מודה. קצת פחות משנה אחרי הגשת העתירה, בשבוע שעבר כבר קראו העותרים את פסק הדין בשקיקה. לא כל יום מספק בית המשפט העליון 120 עמודים שמקדשים את זכויות האדם. לא כל יום גם מצליח לה קבוצה של עורכי דין צעירים, רובם בשנות השלושים לחייהם, לבטל חוק שקידם ראש הממשלה וזכה לתמיכה רחבה בכנסת.

"בניגוד לדימוי הרווח של הארגונים שמסכלים כל יוזמה של המדינה", אומר פלר, "עד כה לא היו לנו כמעט הצלחות". בין האכזבות הוא מציין את דחיית העתירה נגד כליאת ילדים, את איסור